

BOGUMIŁ KRYGOWSKI 1905—1977

Dnia 20 września 1977 r. zmarł w Poznaniu współzałożyciel Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Geologicznego, wybitny profesor geografii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu dr habil. Bogumił Krygowski. Był autorem ponad 275 publikacji z zakresu Nauk o Ziemi.

Bogumił Krygowski, Syn Ziemi Rzeszowskiej, urodził się 20 grudnia 1905 r. w Błażowej. Szkołę średnią ukończył w roku 1927 w Rzeszowie, po czym rozpoczął studia historyczne a następnie geograficzne na Uniwersytecie Poznańskim. W roku następnym pełnił funkcje zastępcy asystenta u profesora geologii Kazimierza Wójcika. Studia geografii pod kierunkiem profesora Stanisława Pawłowskiego ukończył w roku 1931. Doktoryzował się rok później na podstawie rozprawy pt. „Iły warwowe w okolicy Poznania” — wyróżnionej przez rektora Uniwersytetu Poznańskiego srebrnym medalem. W latach 1931—1937 pracował w Gimnazjum im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu a następnie wykładał w Poznańskim Pedagogium współpracując z Instytutem Geograficznym UP. W latach 1929—1939 uczestniczył w pracach kartowania geologicznego kierowanych przez prof. St. Pawłowskiego na Polesiu. W okresie przedwojennym skonstruował prof. B. Krygowski aparat do mechanicznego rozdzielania ziarn piasku nazwany później graniformametrem mechanicznym.

Lata okupacji przetrwał prof. B. Krygowski w Krakowie biorąc udział w tajnym nauczaniu i przygotowując rozprawę habilitacyjną o geologii i geomorfologii południowego Polesia.

Po wojnie w roku 1945 obejmuje okresowo obowiązki kierownika Instytutu Geograficznego UP i habilituje się na tejże Uczelni. Na początku lat pięćdziesiątych zorganizował Zakład Geografii Fizycznej, którym kierował do lat siedemdziesiątych. W latach 1957—1971 był Dyrektorem Instytutu Geografii UAM, a w latach 1951—1953 sprawował godność Dziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UAM. Prof. B. Krygowski uczest-

niczył w wielu pracach instytucji, stowarzyszeń i korporacji geograficznych i geologicznych krajowych i zagranicznych. M. in. przewodniczył Komisji Genezy i Litologii Osadów Czwartorzędowych na VI Międzynarodowym Kongresie INQUA w roku 1961. W zakresie sedymentologii osadów czwartorzędowych współpracował ze znanymi specjalistami zagranicznymi jak Preobrażeński, Ruchin, Bendel, Cailleux, Tricart, Zeuner i in. Przez szereg lat uczestniczył w pracach Komitetu Nauk Geograficznych PAN i w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk. W ramach współpracy z Instytutem Geologicznym był współautorem Przeglądowej mapy geologicznej Polski w podziałce 1 : 300 000. Opracował obszerną syntezę morfologiczną Niziny Wielkopolskiej (1961). W rozprawie tej są przesłanki do nowej koncepcji glacitektoniki dolinnej rozwiniętej w latach następnych. Zajmował się również klasyfikacją glin morenowych. W zakresie badań hydrogeologicznych uczestniczył w pracach nad mapą hydrogeologiczną Polski określając zbiorniki wód podziemnych kenozoiku Wielkopolski. Zmarły był wytrwałym i wytrawnym organizatorem i redaktorem prac z zakresu Nauk o Ziemi w Wielkopolsce i na obszarach przyległych. Prowadził również zjazdy i konferencje krajowe i międzynarodowe. Za owocną i niestrudzoną działalność naukową i dydaktyczną otrzymał liczne zaszczytne odznaczenia oraz wyróżnienia państwowe i regionalne. Interesował się zawsze życzliwie poczynaniami geologicznego środowiska geologicznego w Poznaniu. Opuścił bardzo liczne grono uczniów — geografów.

Wojciech Grocholski

RESUMÉ

Le 20 septembre 1977 professeur docteur Bogumił Krygowski est mort à Poznań à l'âge de 72 ans. Il était pendant plusieurs années le directeur de l'Institut de Géographie de l'Université d'Adam Mickiewicz à Poznań, où il était le doyen de Faculté de Biologie et des Sciences Naturelles. Professeur Krygowski était le membre du Comité des Sciences Géographiques de l'Académie Polonaise des Sciences. Il a été l'auteur de plusieurs cartes physiques, morphologiques, géologiques et hydrogéologiques, dans lesquelles les cartes de la Grande-Pologne sont nombreuses. Il a formulé la conception de glacitectonique en vallée. Il a construit un appareil pour les examens de la forme du sable. Professeur Krygowski prenait part dans les travaux de la Commission de Genèse et Lithologie des Sédiments Quaternaire INQUA. Professeur Krygowski a publié plus que 275 travaux concernant les sciences naturelles. Il a reçu des nombreuses décorations. Il a laissé beaucoup de disciples et des amis parmi les géographes et géologues.

Wojciech Grocholski

WYBÓR PUBLIKACJI BOGUMIŁA KRYGOWSKIEGO

- 1936 Nowe stanowisko interglacjału w Głównej pod Poznaniem. *Spraw. PTPN* za I i II kw. 1935, 1/2 (23), Poznań.
- 1936 wraz z St. Pawłowskim: Carte géologique de la Polesie du Sud. Congr. Inter. Geogr., Varsovie.
- 1937 Bericht ueber eine neue Methode der Selektion der Sand — koerner nach ihrem Rundungsgrade. *Arch. de Miner. de la Soc. de Sc. et des Lettres*, vol. 13, Warszawa.
- 1938 Metodyka szkolnych wycieczek geograficznych. *Bibl. Pedag.* — *Dydakt.* nr 19, Lwów.
- 1938 Sprawozdanie z badań nad stratygrafią dyluwium w dolinie Wisły na odcinku Sandomierz — Puławy. *Spraw. PTPN* 11 Poznań.
- 1938 Wyniki badań nad materiałami klasycznymi czwartorzędu przy pomocy metod geologiczno-petrograficznych. *Spraw. PAU*; t. 43 nr 6, Kraków.
- 1946 Surowce budowlane Pomorza Kaszubskiego. *Mat. Budowl.* 1/3, Poznań.
- 1946 Ziemia Lubuska — opis geograficzno-gospodarczy. *Bibl. Ziemi Lubuskiej*, Poznań.
- 1947 Zarys geologiczno-morfologiczny południowego Polesia. *Pr. Kom. Mat. Przyr. PTPN* Ser. A, t. 5, Poznań.
- 1948 Surowce i możliwości rozwoju materiałów budowlanych na Ziemiach odzyskanych. *Mat. Budowl.* 3/8, Poznań.
- 1948 Przeglądowa mapa geologiczna Polski Wyd. A i B Okolice Poznania 1 : 300 000 IG, Warszawa.
- 1950 Materiały do chronologii dyluwium. *Bad. Fizjograf. n. Pol. Zach.* 2/1, Poznań.
- 1950 wraz z M. Klimaszewskim: Przeglądowa mapa geologiczna Polski Okolice Wrocławia 1 : 300 000 I. G., Warszawa.
- 1952 Czwartorzęd Niecki Grodziskiej. *Biul. PIG* 65. Z badań czwartorzędu w Polsce t. 1, Warszawa.
- 1952 Zagadnienie czwartorzędu i podłoża środkowej części Niziny Wielkopolskiej. *Biul. PIG* 66. Z badań czwartorzędu w Polsce t. 2, Warszawa.
- 1953 Materiały Archiwum wierceń. t. 1, cz. 1 — Okolice Poznania. PIG Warszawa.
- 1955 wraz z A. Czekalską: Przewodnik XXVIII Zjazdu Pol. Tow. Geol. w Szczecinie.
- 1956 Z badań granulometrycznych nad utworami plejstoceniowymi w Polsce zachodniej. *Biul. PIG*. nr 71, Z badań czwartorzędu w Polsce t. 7, Warszawa.
- 1956 wraz z L. Krygowską: Materiały Archiwum wierceń — Ark. Poznań I. G. t. 5, Warszawa.
- 1957 Ueber die Mechanismus mancher Typen (Arten) glazitektonischer Störungen. INQUA V Congr. Int. Red. d. Communic. Madrid — Barcelona.
- 1959 Próba wydzielenia zbiorników wód gruntowych na Nizinie Wielkopolskiej. *Spraw. PTPN* 23/1, Poznań.
- 1960 Wody podziemne Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Poznań.
- 1961 Bemerkungen ueber das Alter glazitektonischer Strukturen und ueber ihren vermutlich diapirischen Charakter. INQUA VI-th Congr. *Abstr. of Pap* Łódź.
- 1961 Geografia fizyczna Niziny Wielkopolskiej. Cz. 1. Geomorfologia PTPN, Wyd. Mat. Przyr. Poznań.
- 1961 Rzeźba i geologia (woj. zielonogórskiego). Woj. Zielonogórskie, Poznań.
- 1962 Rola glazitektoniki w rozwoju niżowej rzeźby Polski Zachodniej. *Czasop. geograf.* 33/3, Warszawa.
- 1962 Uwagi o niektórych typach zaburzeń glazitektonicznych niżowej części Polski Zachodniej. *Bad. Fizj. n. Polską Zach.*, t. 9, Poznań.
- 1964 Graniformametrija mechaniczna, Poznań.

- 1964 Sand abrasion in mountain streams. Abstr. of. Pap. 20-th Int. Geogr. Congr. London.
- 1965 wraz z T. M. Krygowskim: Mechanical method of estimating the abrasion grade of sand grains (Mechanical graniformametry) *J. Sed. Petrol.*
- 1966 Niektóre sedimentologiczne parametry i właściwości morenowych suglinów zachodniej Polski. Akad. Nauk. SSSR, Kom. po izucz. czet. per., Moskwa.
- 1967 Ważniejsze problemy plejstocenu Polski Zachodniej. Czwartorzęd Polski. Warszawa.
- 1966/67 Kann man in Raume des polnischen Flachlandes von einer „Talglazitektonik“ und deren Bedeutung für die Gestaltung des heutigen Reliefs sprechen? *Bull. Soc. Amis. Sci.* Ser. B, 20, Poznań.
- 1968 wraz z L. Krygowską: The dynamics of sedimentary environments in the light of histogram types of grain abrasion. *Geogr. Pol.* vol. 14, Warszawa.
- 1969 Nowe dane do klasyfikacji glin morenowych Polski zachodniej. *Zesz. Nauk. UAM* nr 8, Poznań.
- 1971 Rola poznańskiego ośrodka geograficznego w integracji Ziemi zachodnich z macierzą. *UAM — Seria: Wykłady inauguracyjne* nr 10, Poznań.
- 1972 Nizina Wielkopolska. *Geomorfologia Polski*. T. 2. PWN, Warszawa.